

---

**JOAN M. CONTRERAS/FRANCESC ROCA**

---

**UN TIPUS ESPECIAL  
D'ORACIONS  
INTERROGATIVES: LES  
INTERROGATIVES  
ESCINDIDES\***

---

1. INTRODUCCIÓ

En els registres col·loquials del català i de l'espanyol es troben, molt freqüentment, construccions interrogatives com les següents:

- (1) a. Què anirem, al teatre?
- b. Què ho faràs, al forn?
- (2) a. ¿Qué vendrás, en tren?
- b. ¿Qué llamará, mañana?

\* Agraïm els comentaris i les observacions de M. Cabré, M. L. Hernanz, X. Lamuela, S. Martí, J. P. Mora, G. Rigau J. Romero, E. Vallduví i T. Vallverdú. Tots els errors que hi pugui haver són responsabilitat exclusiva dels autors. L'elaboració del treball s'ha beneficiat de l'ajut concedit al projecte HUM2006-07217 pel MEC.

L'entonació d'aquestes oracions interrogatives és particular. A (1) sembla que hi ha dos patrons diferents separats per una petita ruptura representada gràficament per la coma: el primer patró és descendent i seria semblant al de les oracions interrogatives totals neutres introduïdes per la conjunció *que* en català (com ara *Que vindràs?*; vg. Rigau i Prieto 2005); el segon és ascendent, tanca la construcció i es limita al constituent que hi ha darrere de la coma. Camacho (2002) descriu l'entonació d'aquest tipus d'interrogatives en espanyol mitjançant una corba que s'inicia amb un to alt, baixa de seguida a un to baix, continua amb un to mitjà a l'inici de la segona part de la interrogativa i acaba amb un to alt. Per això aquest autor considera que l'entonació de les interrogatives de (2) és com la de dues preguntes separades: una interrogativa parcial seguida d'una interrogativa total.

Respecte a la seva interpretació, les oracions de (1) i (2) es caracteritzen per ser emeses quan la persona que planteja la pregunta té una certa intuïció sobre les respostes possibles. Aquesta intuïció està representada pel constituent de més a la dreta, del qual s'espera la confirmació o, en cas de resposta negativa, la substitució per una alternativa. Ho podem il·lustrar amb el fragment dialogat següent:

- (3) A: Què anirem demà, a la platja?  
 B: Sí / Sí, sí que hi anirem / Sí, però només al matí  
 # No / No, anirem a la piscina / No, que plourà

La resposta a la pregunta de l'interlocutor A pot ser afirmativa, amb alguna explicació o precisió opcional, o bé negativa, amb una explicació o amb una proposta alternativa. Una resposta negativa simple, sense cap altra especificació, no és adequada (com indiquem amb el símbol #).

Sintàcticament, aquestes oracions es caracteritzen perquè s'inicien amb la partícula interrogativa *què/qué* i acaben amb el sintagma que expressa la funció sintàctica i el valor semàntic que correspon al constituent sobre el qual es pregunta (el subjecte, l'argument intern locatiu i l'adjunt temporal a (1) i (2)). En aquest article, anomenarem aquestes construccions interrogatives *oracions interrogatives amb constituent escindit* o, més breument, *oracions interrogatives escindides*.<sup>1</sup>

1. La presència obligatòria de *què/qué* i la seva connexió amb el sintagma final diferencia crucialment les oracions interrogatives escindides de seqüències com les de (i), que no s'ajusten a les característiques que hem donat i que, com veurem més endavant (vg. apartat 2.3), són construccions diferents:

- (i) a. Qui vindrà, en Joan?  
 b. On anirem, al cinema?

L'article està organitzat de la manera següent: a l'apartat 2 es presenten els trets bàsics que permeten diferenciar les interrogatives escindides d'altres tipus d'interrogatives; a continuació, a l'apartat 3, es descriuen les propietats sintàctiques que singularitzen aquestes construccions en català i en espanyol; a l'apartat 4 es proposa una anàlisi sintàctica; i finalment, a l'apartat 5 es resumeixen les propietats fonamentals de les construccions i es connecten amb l'anàlisi proposada.

## 2. ORACIONS INTERROGATIVES AMB CONSTITUENT ESCINDIT VS. ALTRES CONSTRUCCIONS INTERROGATIVES

En aquest apartat proposem una breu comparació entre les oracions interrogatives amb constituent escindit i altres tipus d'oracions interrogatives del català i de l'espanyol. La finalitat de la comparació és delimitar adequadament el tipus de construcció que, posteriorment, serà objecte d'una anàlisi detallada.

### 2.1. Les oracions interrogatives totals neutres

Les oracions interrogatives totals neutres plantegen una pregunta sobre la veritat o falsedat d'un contingut proposicional. A diferència d'aquestes, les escindides no pregunten sobre la totalitat de l'enunciat, sinó només sobre el constituent de més a la dreta. Com hem dit, qui emet una interrogativa escindida espera la confirmació d'una sospita o intuïció i no l'asseveració o la negació de tota la pregunta. Des d'un punt de vista sintàctic les interrogatives amb escissió presenten un element *Qu-* inicial que és tònic i obligatori, com mostra (4). El contrast amb les oracions interrogatives totals del català, on aquest element és àton i facultatiu (5), i amb les de l'espanyol, que no poden ser introduïdes per cap partícula (6), és clar:

- (4) a. *Què* anirem, al cine?  
b. \*Anirem, al cine?
- (5) a. *Que* anirem al cine?  
b. Anirem al cine?

---

c. *Què* has menjat, peus de porc?

Pel que fa a la nomenclatura, aquestes interrogatives han rebut diverses etiquetes: per a Lorenzo (1994) són *preguntes dislocades amb què expletiu*; Camacho (2002) les considera *preguntes amb doblament de Qu-* (*Wh-doubling questions*); i López-Cortina (2003) les anomena *interrogatives escindides* (*split interrogatives*).

- (6) a. \*¿*Que* iremos a la playa?  
 b. ¿Iremos a la playa?

També s'han de distingir de construccions com les de (7), que són interrogatives totals amb un constituent dislocat a la dreta:

- (7) a. Hi anirem, *al cine*?  
 b. Que hi anirem, *al cine*?

L'entonació d'aquests exemples és la pròpia de les interrogatives totals: ascendent a (7a) i descendent a (7b) (vg. Rigau i Prieto 2005). No es tracta, doncs, de l'entonació que conté un patró descendent seguit d'un altre d'ascendent i que hem donat com a característica de les interrogatives amb constituent escindit. A més, a (7) hi ha el pronom feble *hi* (obligatori en la dislocació: \**anirem, al cine?*, \**que anirem, al cine?*) que no apareix a l'escindida de (4a).

## 2.2. Les oracions interrogatives totals confirmatòries

Aquestes construccions s'assemblen semànticament a les interrogatives escindides en el fet que en tots dos casos el parlant vol confirmar una informació. Tot i això, hi ha algunes diferències sintàctiques clares, com, per exemple, la impossibilitat de ser introduïdes per un marcador interrogatiu confirmatori (vg. Rigau i Prieto 2005 sobre les diferents realitzacions d'aquests marcadors en català):

- (8) a. *Oi* que vindrà en Joan?  
 b. *No* que vindràs?  
 (9) a. \**Oi* què vindrà, en Joan?  
 b. \**Eh* què ho ha fet, perquè ha volgut?

En espanyol les interrogatives confirmatòries poden anar introduïdes per formes com *verdad que* o *es cierto que* (10), que tampoc no són possibles en les interrogatives amb escissió (11):

- (10) a. ¿*Verdad* que Juan se ha casado?  
 b. ¿*Es cierto* que subirán los precios de los móviles?  
 (11) a. \*¿*Verdad* qué se ha casado, Juan?  
 b. \*¿*Es cierto* qué subirán, los precios?

### 2.3. Les oracions interrogatives parcials

Les interrogatives parcials es poden construir amb qualsevol pronom o adverbi interrogatiu (*què, qui, quan, on*, etc.), però les escindides només admeten la forma *què*:

- (12) a. *Què* has comprat?  
b. *Quan* anirem a la platja?  
c. *Qui* vindrà demà?
- (13) a. *Què* has comprat, llibres?  
b. \**Quan* anirem a la platja, diumenge?  
c. \**Qui* vindrà demà, en Pere?

Les construccions de (13) no s'han de confondre amb seqüències de dues interrogacions consecutives com les següents, que són perfectament admissibles:

- (14) a. *Què* has comprat? Llibres?  
b. *Quan* anirem a la platja? Diumenge?  
c. *Qui* vindrà demà? En Pere?

L'entonació de (14) és diferent de la de (1) i (2) o de la que se suposa per a (13). Els patrons entonatius de (14) són en tots dos casos els propis de les interrogatives parcials, és a dir, descendents a partir de la darrera síl·laba tònica, i no un de descendent i l'altre d'ascendent.

La necessitat que a les interrogatives amb escissió la partícula inicial sigui només *qué* es confirma si ens fixem en constituents *Qu-* complexos de l'espanyol com els següents:

- (15) a. ¿*Qué libros* compraste? ¿Los rojos?  
b. \*¿*Qué libros* compraste, los rojos?  
c. ¿*Qué* compraste, los rojos?

El pronom interrogatiu *qué* pot anar acompanyat d'un sintagma nominal a les interrogatives parcials (15a), però no a les escindides (15b).

A més, el constituent que apareix a la dreta és imprescindible en les interrogatives escindides, però no a les interrogatives parcials confirmatòries:

- (16) a. Què has vingut, *en cotxe*?  
b. \*Què has vingut?  
(17) a. Com has vingut? *En cotxe*?  
b. Com has vingut?

L'absència del segon constituent a (17) no dóna lloc a la agramaticalitat de l'enunciat i només provoca la desaparició de l'orientació sobre la resposta.

### 3. CARACTERITZACIÓ SINTÀCTICA DE LES INTERROGATIVES AMB CONSTITUENT ESCINDIT

En aquest apartat descrivim les principals propietats sintàctiques de les oracions interrogatives escindides i les comparem, sempre que és rellevant, amb altres construccions interrogatives i amb oracions amb sintagmes dislocats. L'atenció se centra en la compatibilitat amb partícules de caràcter negatiu, l'aparició en determinats contextos gramaticals, l'ordre de constituents, la capacitat d'elidir o no certs elements i la naturalesa sintàctica i semàntica de les expressions implicades.

#### 3.1. La negació

Les oracions interrogatives amb constituent escindit són incompatibles amb la negació. Com mostren els exemples següents, la presència de l'adverbi negatiu *no* converteix la construcció en agramatical:

- (18) a. Què vindràs, en tren?  
b. Què ho ha fet, en Pere?  
(19) a. \*Què *no* vindràs, en tren?  
b. \*Què *no* ho ha fet, en Pere?

Aquesta és una diferència clara respecte a les interrogatives totals o parcials de qualsevol tipus, que no presenten aquesta restricció pel que fa a la negació:<sup>2</sup> En realitat,

2. En realitat, en un context neutre les interrogatives parcials no accepten bé la negació entre el pronom interrogatiu i el verb (hi ha una adjacència molt forta entre aquests dos constituents). Enunciats com els de (22) són possibles, però amb una entonació lleugerament diferent a la interrogativa parcial afirmativa (a la negativa hi ha més separació entre el primer constituent i el que el segueix), i en una situació comunicativa en què el parlant ja té informació prèvia sobre l'adjunt (23a) o sobre el subjecte (23b). Creiem, però, que el contrast entre interrogatives respecte a la possibilitat d'admetre la negació es pot mantenir, malgrat aquesta

en un context neutre les interrogatives parcials no accepten bé la negació entre el pronom interrogatiu i el verb (hi ha una adjacència molt forta entre aquests dos constituents). Enunciats com els de (22) són possibles, però amb una entonació lleugerament diferent a la interrogativa parcial afirmativa (a la negativa hi ha més separació entre el primer constituent i el que el segueix), i en una situació comunicativa en què el parlant ja té informació prèvia sobre l'adjunt (23a) o sobre el subjecte (23b). Creiem, però, que el contrast entre interrogatives respecte a la possibilitat d'admetre la negació es pot mantenir, malgrat aquesta observació, tal com s'ha plantejat en el text, ja que hi ha casos d'interrogatives parcials com (i) que admeten la negació (amb la mateixa entonació) i que no són possibles en la versió escindida (ii). La comparació amb (iii) demostra que el contrast és atribuïble a la presència de la negació:

- (20) a. *No* vindràs demà?  
b. Que *no* ho ha fet en Pere?
- (21) a. Oi que *no* véns en tren?  
b. Eh que l'Anna encara *no* t'ha trucat?
- (22) a. Com *no* vindràs?  
b. Qui *no* ha vingut?
- (23) a. Com *no* vindràs? En tren?  
b. Qui *no* ho ha fet? En Pere?

La incompatibilitat amb la negació inclou també la capacitat de legitimar termes de polaritat negativa, tal com mostren els exemples de (24). Els elements de polaritat negativa són peces lèxiques com ara *res* o *mai*, que només poden aparèixer en posició postverbal si hi ha una negació preverbal o si la modalitat de l'oració és marcada i té la capacitat d'activar l'entorn modal adequat (vg. Sánchez López 1999, Espinal 2002).

---

observació, tal com s'ha plantejat en el text, ja que hi ha casos d'interrogatives parcials com (i) que admeten la negació (amb la mateixa entonació) i que no són possibles en la versió escindida (ii). La comparació amb (iii) demostra que el contrast és atribuïble a la presència de la negació:

- (i) a. Per què *no* hi ha anat? (Perquè no ha volgut?)  
b. Per què *ja no* surts amb nosaltres? (Perquè t'avorreixes?)
- (ii) a. \*Què *no* hi ha anat, perquè no ha volgut?  
b. \*Per què *ja no* surts amb nosaltres, perquè t'avorreixes?
- (iii) a. Què hi ha anat, perquè ha volgut?  
b. Què surts amb nosaltres, per distreure't?  
c. Què has deixat de sortir amb nosaltres, perquè t'avorreixes?

Les interrogatives totals i les parcials proporcionen el context adequat per a aquesta mena de paraules, com indica la bona formació dels exemples de (25):

- (24) a. \*Tu has vingut *mai* en tren [cf. Tu *no* has vingut *mai* en tren]  
 b. \*En Pere t'ha donat *res* [cf. En Pere *no* t'ha donat *res*]  
 c. \*La Marta t'ha dit *res* [cf. La Marta *no* t'ha dit *res*]
- (25) a. Has vingut *mai* en tren?  
 b. Que t'ha donat *res* en Pere?  
 c. Qui t'ha dit *res*?

Les interrogatives amb escissió no poden legitimar aquesta mena d'elements negatius:

- (26) a. \*Què vindràs *mai*, en tren?  
 b. \*Què t'ha dit *res*, la Marta?

Podem concloure, per tant, que, en contrast amb altres oracions interrogatives, les oracions interrogatives amb dislocació són incompatibles amb la negació, i que aquesta incompatibilitat es reflecteix en la impossibilitat d'admetre una negació explícita i d'activar un context negatiu legitimador de termes de polaritat negativa.

### 3.2 Continuació amb *o no*?

Una altra propietat de les interrogatives escindides, també relacionada amb la presència d'una partícula negativa, és que no admeten una continuació del tipus *o no*?<sup>3</sup>

- (27) a. \*Què ho ha tallat, amb el ganivet *o no*?  
 b. \*Què ho ha fet, perquè ha volgut? *O no*?  
 c. \*Què ha arribat, en Pere? *O no*?

Això les diferencia de les interrogatives polars neutres de (28) i les apropa a les interrogatives parcials de (29), que tampoc no admeten aquesta continuació:

3. Camacho (2002: nota 2) observa aquest contrast en les frases equivalents de l'espanyol (*\*Qué compraste, un libro o no?*), però no en dona cap explicació.



- (28) a. Hi has arribat a temps *o no*?  
b. Ho ha portat, la Maria? *O no*?  
c. Oi que demà anirem a la platja? *O no*?  
(29) a. \*Quan vindràs? *O no*?  
b. \*Per què ho ha fet? *O no*?  
c. \*A qui ho has donat? A l'Enric *o no*?

L'explicació per a aquest comportament té a veure amb el fet que les preguntes de (27) busquen una confirmació (sí/no) sobre un dels components de la frase i no sobre tota l'oració, que és el contingut que s'associa amb aquesta mena de continuació a (28). De la mateixa manera, les interrogatives parcials de (29), confirmatòries o no, es caracteritzen per demanar informació sobre un constituent en particular i no admeten la continuació que afecta tota l'oració.

Aquesta restricció és completament independent de la possibilitat d'admetre una disjunció. La disjunció en el constituent final no suposa cap problema:

- (30) a. Què vindràs demà, *en tren o en cotxe*?  
b. Què és, *gran o petit*?  
c. Què te l'ha portada, *massa calenta o massa picant*?

El caràcter confirmatiu sobre un constituent d'aquestes construccions s'adiu totalment amb el plantejament propi de la disjunció, que, en aquest cas, redueix les opcions a dues. Les interrogatives parcials també són compatibles amb la disjunció:

- (31) a. *Quin llibre o quina pel·lícula* creus que es comprarà?  
b. Qui ho ha fet? *En Pere o la Marta*?

### 3.3. Restriccions de localitat

Com indica Camacho (2002) respecte a l'espanyol, aquestes oracions interrogatives estan sotmeses a restriccions de localitat. En els exemples següents, tots mal formats, el constituent escindit de la interrogativa s'ha de relacionar amb una posició interna a un sintagma nominal complex, a una oració interrogativa subordinada

o a un subjecte oracional (indiquem com a *e* la posició amb què cal relacionar el sintagma; els exemples de (33) sn de Camacho 2002: 159):<sup>4</sup>

- (32) a. \*Què et molesta [ el fet que compri *e* ], *molts llibres?*  
 b. \*Què preguntaves [ qui vindria *e* ], *en tren?*  
 c. \*/?Què et preocupa [ que arribem *e* ], *demà?*  
 (33) a. \*¿Qué te molesta [ el hecho de que compr *e* ], *un libro?*  
 b. \*¿Qué [ que comprara *e* ] te molesta, *un libro?*

Les construccions de (34), en canvi, no presenten el mateix tipus de mala formació:

- (34) a. ?Què t'han dit [ que compraria *e* ], *llibres?*  
 b. ?Què creus [ que vindrà *e* ], *en tren?*  
 c. ?Què t'han dit [ que arribaríem *e* ], *demà?*

El mínim grau de desviament gramatical de (34) es deu, probablement, al fet que les interrogatives confirmatòries amb escissió són, preferiblement, seqüències curtes amb poc material entre l'element interrogatiu inicial i el sintagma final. Tot i aquesta desviació, es percep un contrast fort entre els enunciats de (34) i els de (32) o (33). Dins de la tradició de la gramàtica generativa, aquesta mena de contrastos s'han interpretat com una evidència a favor d'un trasllat sintàctic des de la posició interna fins a la posició superficial en què apareix el constituent. Això, es distingeix en contextos com els de (32), que bloquegen la relació sintàctica entre el sintagma focalitzat al final i les posicions d'objecte directe (32a) i d'adjunt temporal (32c) o de manera (32b), de contextos com els de (34), en què és possible establir aquesta relació. Cal atribuir, doncs, la diferència de gramaticalitat entre (32)-(33) i (34) a l'existència d'un trasllat de constituent (l'interrogatiu *què*, el sintagma escindit o, potser, tots dos) des de la posició indicada dins de la clàusula subordinada: aquest desplaçament serà lícit en un cas, però no en l'altre. A l'apartat 4 entrem amb més detall en la possible anàlisi de les construccions i en les relacions de trasllat pertinents.

4. La agramaticalitat de (33b) no és una prova contundent a favor d'aquesta restricció, perquè el subjecte (la clàusula subordinada) apareix davant del verb. Com veurem a l'apartat 3.5, en les interrogatives escindides el subjecte està, en general, exclòs de la posició preverbal.

Pel que fa a aquesta mena de restriccions, el comportament de les interrogatives parcials, que són l'exemple típic de desplaçament sintàctic de l'interrogatiu en llengües com les romàniques, és el mateix. Són impossibles en contextos com els de (32), però perfectament factibles en els de (34). Vegem-ho en els exemples següents:

- (35) a. \*Què et molesta el fet que compri?  
b. \*Com preguntaves qui vindria?  
c. \*/?Quan et preocupa que arribem?
- (36) a. Què t'han dit que compraria? (Llibres?)  
b. Quan t'han dit que arribar en Pere? (Dem?)  
c. Com creus que vindrà en Pere? (En tren?)

En aquest sentit, no hi ha diferència entre les interrogatives amb constituent escindit i les interrogatives parcials, que admeten opcionalment una continuació confirmatòria addicional, com s'indica entre parèntesis a (36).

#### 3.4. Subordinació

Camacho (2002) observa també que aquestes construccions interrogatives amb dislocació no són com altres construccions interrogatives perquè no poden aparèixer com a proposicions subordinades. Les interrogatives parcials i les totals, pel contrari, sí que es poden trobar en posició subordinada, on assumeixen la funció sintàctica i semàntica de l'argument intern de verbs del tipus *preguntar-se*, que selecciona un complement de caràcter proposicional i interrogatiu (els exemples (37d) i (38d) són de Camacho 2002):

- (37) a. Quan arribarà la Maria?  
b. (Que) portaràs el menjar?  
c. Què vindràs, dilluns?  
d. ¿Qué compraste, un libro?
- (38) a. Ens han preguntat quan arribar la Maria  
b. Em pregunto si portaràs el menjar  
c. \*Em pregunto què vindràs, dilluns  
d. \*Se preguntan qué compraste, ¿un libro?

Les proposicions encapçalades pel pronom interrogatiu *quan* o per la partícula *si*, que serien les equivalents a les interrogatives de (37a,b), poden satisfer adequadament els requisits de selecció del verb a (38a,b), per les interrogatives amb escissió de (37c,d) no sembla que tinguin aquesta capacitat i aquesta seria la raó de la mala formació de (38c,d). Camacho interpreta aquest fet com a indicatiu que l'element interrogatiu *quél/què* de (37c,d) no és un autèntic operador interrogatiu en aquestes configuracions (a diferència de quan la mateixa forma encapçala una interrogativa parcial com *Què has comprat / ¿Qué compraste?*) i, per tant, és incapaç de satisfer els requisits de selecció del verb *preguntar-se*.

Aquesta restricció es pot estendre a les altres interrogatives confirmatòries, tant les totals, a (39) i (40), com les que presenten un sintagma interrogatiu, a (41) i (42):

- (39) a. Oi que has portat els llibres?
- b. ¿Verdad que Juan está enfermo?
- (40) a. \*Em pregunto oi que has portat els llibres
- b. \*Se preguntan verdad que Juan está enfermo
- (41) a. Qui ho ha fet? La Carla?
- b. ¿Dónde lo he escondido? ¿Debajo de la cama?
- (42) a. \*M'han preguntat qui ho ha fet, la Carla?
- b. \*Se preguntan dónde lo he escondido ¿debajo de la cama?

De fet, la impossibilitat de tenir aquesta mena de subordinació es detecta també amb altres interrogatives que aporten determinats valors relacionats amb el context enunciatiu (citació, orientació invertida, deliberació, etc.) i que van introduïdes per partícules de diferents tipus (*així que*, *con que*, *acaso*, *cómo que*, etc.). Podem concloure, doncs, que els valors semàntics i pragmàtics que aporten aquestes construccions interrogatives, entre els quals hi ha el caràcter confirmatori de les oracions que estem examinant, són els autèntics factors que les fan incompatibles amb la subordinació sintàctica a un verb com *preguntar-se*, i no pas el possible caràcter d'autèntic operador interrogatiu de la partícula *què/qué*, cosa que suggereix Camacho (2002).

### 3.5. Posició del subjecte

A les oracions interrogatives confirmatòries amb sintagma escindit podemà trobar el subjecte al final de la primera part de l'oració (43a), dislocat a l'esquerra (43b) o dislocat a la dreta (43c). En els dos ltims casos el subjecte apareix en una posició extraoracional, de manera que precedeix o segueix tota la construcció interrogativa. La posició preverbal pròpia de les oracions declaratives queda totalment exclosa (43d):

- (43) a. Què ha vingut *en Miquel*, en tren?
- b. *En Miquel*, què ha vingut, en tren?
- c. Què ha vingut, en tren? *en Miquel*
- d. \*Què *en Miquel* ha vingut, en tren?

En realitat, l'única posició que pot ocupar el subjecte, si no està dislocat, és al final de l'oració. Les construccions amb més d'un complement dins del predicat indiquen que la posició immediatament postverbal tampoc no és lícita:

- (44) a. Què va venir ahir *en Miquel*, en tren?
- b. \*Què va venir *en Miquel* ahir, en tren?
- (45) a. ??Què ha comprat els llibres *la Teresa*, a l'Abacus?
- b. \*Què ha comprat *la Teresa* els llibres, a l'Abacus?

A (44) el subjecte *en Miquel* ha de seguir l'adjunt temporal *ahir* i només pot precedir el sintagma amb què cal relacionar l'element interrogatiu. El contrast dels dos exemples de (45), amb les reserves pertinents respecte a la coaparició amb l'objecte directe (vg. l'apartat 3.9), mostra que el subjecte no es pot trobar entre el verb i l'argument intern, sinó que ha d'anar al final.

En espanyol, la situació no és exactament la mateixa. El subjecte pot estar dislocat a l'esquerra (46a) o a la dreta (46b) i no pot ser preverbal (46c), però no necessàriament ha de trobar-se al final de l'oració. Com mostra la bona formació de (46e), que contrasta amb l'exemple (44b) del català, el verb i el subjecte s'inverteixen i aquest pot aparèixer en posició immediatament postverbal (entre el verb i un complement):

- (46) a. *María* ¿qué vino ayer, en tren?

- b. ¿Qué vino ayer, en tren? *María*
- c. \*¿Qué *María* vino ayer, en tren?
- d. ¿Qué vino ayer *María*, en tren?
- e. ¿Qué vino *María* ayer, en tren?

Aquest comportament del subjecte coincideix totalment amb el que es troba a les interrogatives parcials. Les interrogatives parcials exigeixen la inversió d'ordre entre el subjecte i el verb, de manera que el subjecte no pot ser preverbal (47a, 48a), sinó que apareix al final de l'oració (47b) en català i al final de l'oració (48b) o entre el verb i altres complements (48c) en espanyol. A més, el subjecte pot ser dislocat a l'esquerra (47d, 48d) o a la dreta (47e, 48e).<sup>5</sup>

- (47) a. \*Què *en Lluís* ha regalat al nanos?
- b. Què ha regalat als nanos *en Lluís*?
- c. \*Què ha regalat *en Lluís* als nanos?
- d. *En Lluís*, què ha regalat als nanos?
- e. Què ha regalat als nanos, *en Lluís*?
- (48) a. \*¿Qué *Luis* ha regalado a los chavales?
- b. ¿Qué ha regalado a los chavales *Luis*?
- c. ¿Qué ha regalado *Luis* a los chavales?
- d. *Luis* ¿qué ha regalado a los chavales?
- e. ¿Qué ha regalado a los chavales, *Luis*?

Pel que fa a la comparació amb les interrogatives totals, la coincidència és només parcial. En català, com indiquen Rigau i Prieto (2005: 3-4), en aquestes interrogatives el subjecte pot trobar-se al capdavant (49a) o al final (49b) de l'oració, però sempre en posició dislocada. Si el subjecte apareix darrere del verb sense estar dislocat, com a (49c), l'oració no és neutra i s'ha d'interpretar amb un matís de sorpresa o de desaprovació per part del parlant que cal relacionar amb el context lingüístic previ:

- (49) a. Viu a Barcelona, *en Joan*?

5. Les interrogatives parcials amb caràcter confirmatori (*Què ha regalat als nanos en Lluís? Llibres?*) es comporten igual pel que fa a la posició del subjecte.

- b. *En Joan*, viu a Barcelona?
- c. Ho ha portat *en Joan*?

Les interrogatives totals introduïdes per *que* es comporten de manera paral·lela, però és interessant de remarcar que en aquestes construccions el subjecte no pot aparèixer entre la conjunció *que* i el verb, com indica (50). Aquesta és una diferència sintàctica important entre aquestes interrogatives totals neutres i les interrogatives totals confirmatòries introduïdes per partícules com *oi* o *eh*, que sí que admeten el subjecte preverbal:

- (50) a. Que ve, *la Maria*?
- b. \*Que *la Maria* ve?
- (51) a. Oi que *en Joan* viu a Barcelona?
- b. Eh que *la Maria* no vindrà?

En espanyol les oracions interrogatives totals poden presentar tant la inversió entre el subjecte i el verb com l'ordre subjecte-verb propi de les oracions declaratives. La tria entre un ordre i l'altre no és, però, arbitrària. Escandell (1999: 3952) demostra que l'ordre no marcat en les interrogatives totals és verb-subjecte (52a) i que les construccions amb el subjecte preverbal (52b) reben una interpretació particular vinculada a una proposició o estructura enunciativa complexa preexistent:

- (52) a. ¿Conoce tu marido a alguien del tribunal?
- b. ¿El ministro ha dimitido?

La diferència entre les dues oracions és que la primera s'interpreta com una estructura remàtica completa, on tot és informació nova, però la segona aporta un valor de sorpresa o estranyesa per part del parlant que recorda una mica el matís que es detecta en català quan el subjecte és postverbal (vg. 49c). Les diferències d'interpretació són més clares si, com fem a (53), establim una comparació estreta entre una interrogativa amb subjecte preverbal, una oració interrogativa amb el subjecte dislocat a l'esquerra i una oració amb el subjecte postverbal:

- (53) a. ¿*Carlos* ha vuelto a llamar a Eva?

- b. *Carlos*, ¿ha vuelto a llamar a Eva?
- c. ¿Ha vuelto a llamar *Carlos* a Eva?

Només les dues darreres oracions demanen informació nova sobre la situació descrita. La interrogativa de (53a) expressa sorpresa davant d'una situació que el parlant ja coneix prèviament. Aquesta connexió amb la situació enunciativa preexistent, que aporta els matisos de sorpresa, estranyesa o desaprovació, es pot produir, sota condicions diferents, en les interrogatives totals del català i de l'espanyol, però no en les interrogatives escindides, que mantenen una relació diferent amb el context lingüístic previ.

Finalment, les interrogatives confirmatòries de l'espanyol també es caracteritzen per admetre l'aparició del subjecte en posició preverbal:

- (54) a. ¿Verdad que el ministro ha dimitido?
- b. ¿Es que Eva no va a venir a la cena?

Resumint, respecte a la posició del subjecte de les oracions interrogatives amb constituent escindit, hem comprovat que en català només pot aparèixer dislocat (a la dreta o a l'esquerra) o en posició final i que en espanyol ho pot fer dislocat (a la dreta o a l'esquerra), en posició final o en posició immediatament postverbal. Això posa de manifest una coincidència total de les interrogatives escindides amb les interrogatives parcials en ambdues llengües i una clara divergència respecte a les interrogatives confirmatòries totals, que admeten el subjecte preverbal. Addicionalment, les interrogatives escindides es diferencien de les totals en el fet que no expressen el valor de sorpresa o estranyesa relacionat amb una situació enunciativa complexa, un valor que en català té un correlat sintàctic en l'aparició postverbal no dislocada del subjecte (configuració possible en les escindides, però sense el valor afegit) i en espanyol, en la manca d'inversió entre el subjecte i el verb (configuració impossible en les escindides).

### 3.6. Les propietats del constituent escindit

En aquest apartat estudiem les propietats del constituent que apareix escindit, desplaçat cap a la dreta, dins de l'oració interrogativa. El primer aspecte que cal tenir present és que aquest constituent pot assumir qualsevol funció sintàctica i interpretar-



se amb qualsevol paper temàtic (especifiquem la funció sintàctica i el valor semàntic a la dreta de cada exemple):<sup>6</sup>

- (55) a. Què has anat, *al cine*? (complement regit, locatiu)  
b. Què ha arribat, *aquesta tarda*? (adjunt, temporal)  
c. Què ho ha fet, *perquè ha volgut*? (adjunt, causa)  
d. Què ho ha fet, *amb les mans*? (adjunt, instrument)  
e. Què parlarà demà, *de política*? (complement regit, tema)  
f. Què ho donaràs, *a la Maria*? (objecte indirecte, meta)  
g. Què has espantat, *en Pere*? (objecte directe, tema)<sup>7</sup>  
h. Què ha vingut, *en Lluís*? (subjecte, tema)

També és possible que apareguin a la dreta sintagmes que aporten una predicació secundària o que, de fet, són els nuclis reals de la predicació, com és el cas, respectivament, dels predicatius (56) i dels atributs (57):

- (56) a. Què el consideres, *massa prepotent*?  
b. Què has arribat, *molt cansat*?  
c. Què te l'ha portada, *molt calenta*?

6. Uriagereka (1988) considera que, en el cas de l'espanyol, aquestes construccions són habituals només amb adjunts de contingut adverbial (temporal, locatiu, manera, instrument, etc.). No sembla que aquesta sigui la situació real, com a mínim en totes les varietats, ja que altres autors com Lorenzo (1994), Camacho (2002) o López-Cortina (2005) donen com a bones construccions en què s'escindeix un objecte directe (*¿Qué compraste, libros?*) o un subjecte (*¿Qué llegó, Juan?*), que són arguments i no s'interpreten com a temps, lloc, manera, etc.

7. Les interrogatives amb escissió no resulten acceptables amb objectes directes i subjectes amb el tret [-animat]:

- (i) a. \*Què has comprat, llibres?  
b. \*¿Qué tiene cuatro páginas el artículo?

És possible que el fet que aquests constituents oracionals siguin representats, quan són interrogatius, precisament per *què*, provoqui que aquestes seqüències s'interpretin satisfactòriament com a interrogatives parcials confirmatòries (*Què has comprat? Llibres?*). En contrast amb els exemples de (1), Lorenzo 1994 i de Camacho 2002 donen per bones en espanyol construccions interrogatives amb escissió d'objecte directe [-animat]:

- (ii) a. ¿Qué leíste, *lo último de Schultz*?  
b. ¿Qué comió en la playa, *paella*?  
d. ¿Qué compraste, *un libro*?

Agraïm a M. Lluïsa Hernanz aquesta observació.

- (57) a. Què estàs, *fart de la feina*?  
 b. Què estàs, *de vacances*?  
 c. Què ets, *de Barcelona*?

Si la relació predicativa entre subjecte i atribut és identificativa, l'element escindit de l'oració atributiva no pot ser el subjecte, ha de ser l'atribut:<sup>8</sup> Els enunciats de (59) s'han de veure en relació amb construccions com les de (i), on l'expressió nominal que precedeix el verb copulatiu fa de subjecte de l'oració, o amb les interrogatives totals de (ii)-(iii), en què el subjecte, dislocat a esquerra o a dreta, queda inequívocament identificat:

- (i)  
 a. *El teu cotxe* és el vermell  
 b. *En Pere* és el guia  
 c. *Ton cosí* és aquell d'allà
- (ii)  
 a. *El teu cotxe*, és el vermell?  
 b. *En Pere*, és el guia?  
 c. *Ton cosí*, és aquell d'allà?
- (iii)  
 a. És el vermell, *el teu cotxe*?

8. Els enunciats de (59) s'han de veure en relació amb construccions com les de (i), on l'expressió nominal que precedeix el verb copulatiu fa de subjecte de l'oració, o amb les interrogatives totals de (ii)-(iii), en què el subjecte, dislocat a esquerra o a dreta, queda inequívocament identificat:

- (i)  
 a. *El teu cotxe* és el vermell  
 b. *En Pere* és el guia  
 c. *Ton cos* és aquell d'allí
- (ii)  
 a. *El teu cotxe*, és el vermell?  
 b. *En Pere*, és el guia?  
 c. *Ton cosí*, és aquell d'allà?
- (iii)  
 a. És el vermell, *el teu cotxe*?  
 b. És el guia, *en Pere*?  
 c. És aquell d'allà, *ton cosí*?

Probablement, l'explicació per a la mala formació de (59) rau en el fet que el subjecte de les identificatives tendeix a interpretar-se com a informació coneguda, en contrast amb el sintagma nominal atribut, que aporta la informació nova. A l'apartat 3.8 demostrarem que la distribució informativa és molt rellevant per delimitar els constituents admissibles en cada part de l'oració interrogativa escindida.

- b. És el guia, *en Pere*?
- (58) a. Què és, *el vermell*? (el teu cotxe)  
b. Què és, *el guia*? (en Pere)  
c. Què és, *aquell d'all*? (ton cos)
- (59) a. \*Què ho és, *el teu cotxe*?  
b. \*Què és el guia, *en Pere*?  
c. \*Què l'és, *ton cos*?

El constituent escindit a les construccions de (58) es troba en un lloc que no correspon ni a la posició habitual de la seva funció sintàctica ni a la dels sintagmes desplaçats en les oracions interrogatives, que acostumen a encapçalar tota la construcció. L'existència d'un tall entonatiu, indicada gràficament mitjançant la coma, podria suggerir que la posició sintàctica que ocupen aquests constituents és la pròpia de la dislocació, però, com comprovarem immediatament, hi ha força arguments per impedir aquesta equiparació. Els sintagmes dislocats del català i de les llengües romàniques en general (vg. Cinque 1990, Vallduví 2002) es caracteritzen per aparèixer desplaçats de la posició habitual de la seva funció sintàctica, per separar-se de la resta de components de l'oració mitjançant un tall feble i per la necessitat de ser repesos, dins de l'oració, per un pronom feble. El pronom de represa estableix una relació de coreferència amb el sintagma dislocat (amb el qual concorda en els trets morfològics pertinents) i, quan aquest és un dels arguments del verb, resulta imprescindible, ja que el pronom es converteix en l'element que materialitza, dins de l'oració, els requisits de selecció d'arguments per part del verb:

- (60) a. *Els* he tret del calaix, *aquests llibres*  
b. *A l'armari vell*, no *hi* he ficat res  
c. *Als estudiants*, *els* regalem un carpeta quan es matriculen
- (61) a. \*He tret del calaix, *aquests llibres*  
b. \**A l'armari vell*, no he ficat res  
c. \**Als estudiants*, regalem una carpeta quan es matriculen

Els constituents que apareixen al final de les interrogatives confirmatòries de (62) estarien dislocats en el sentit que hi ha una pausa entonativa respecte al segment

precedent i que apareixen desplaçats a la dreta, però respecte a la capacitat de ser represos per un pronom mostren precisament el comportament contrari, és a dir, aquests sintagmes no es poden relacionar amb cap pronom:<sup>9</sup> La restricció contra la connexió amb un pronom no afecta els casos en què l'element escindit fa la funció d'objecte indirecte. En el català col·loquial el clític de datiu pot doblar l'objecte indirecte encara que aquest no estigui dislocat, com mostra (ia). En les oracions interrogatives que analitzem, aquesta capacitat del clític es manté (ib):

- (62) a. Què has vist, *la Maria*?  
 b. Què l'has ficat, *a l'armari vell*?  
 c. Què anirem demà, *a la platja*?  
 (63) a. \*Què l'has vist, *la Maria*?  
 b. \*Què l'*hi* has ficat, *a l'armari vell*?  
 c. \*Què *hi* anirem demà, *a la platja*?

La peça lèxica amb què cal relacionar el sintagma dislocat i que és imprescindible és l'interrogatiu *què* (\**Has vist, la Maria?*), però aquest element no es pot concebre com el correlat del pronom de represa perquè, a banda de tenir propietats morfològiques i fonològiques diferents, no serveix per establir cap vincle argumental entre el verb i el constituent desplaçat. La partícula *què* és invariable i no aporta cap informació sobre la funció sintàctica ni semàntica. La funció sintàctica i semàntica del constituent escindit se segueix de la mateixa naturalesa del sintagma: així, per exemple, la interpretació locativa dels sintagmes *a l'armari vell* i *a la platja* de (62) i la seva relació amb la xarxa argumental del verb es dedueixen de la presència de la preposició *a*, que aporta aquest valor semàntic i facilita la connexió amb el tipus d'argument seleccionat pel verb. La partícula *què* no fa cap aportació rellevant en aquest sentit.

D'altra banda, el fet que el pronom de represa de les construccions amb dislocació satisfaci completament les relacions argumentals del verb facilita que es

9. La restricció contra la connexió amb un pronom no afecta els casos en què l'element escindit fa la funció d'objecte indirecte. En el català col·loquial el clític de datiu pot doblar l'objecte indirecte encara que aquest no estigui dislocat, com mostra (ia). En les oracions interrogatives que analitzem aquesta capacitat del clític es manté (ib):

- (i) a. *Li* donaré el llibre *a la Maria*  
 b. Qu *li* donaràs el llibre, *a la Maria*?

pugui eliminar el sintagma dislocat sense que la gramaticalitat de l'oració quedi afectada. D'acord amb això, es pot considerar que, sintàcticament, el pronom de represa és més important que el sintagma amb què es relaciona. El contrast respecte a les oracions interrogatives escindides, on el constituent dislocat ha d'aparèixer obligatòriament, és clar:

- (64) a. *Els he tret del calaix, aquests llibres*
- b. *A l'armari vell, no hi he ficat res*
- (65) a. *Els he tret del calaix*
- b. *No hi he ficat res*
- (66) a. *Què l'has ficat, a l'armari vell?*
- b. *Què anirem demà, a la platja?*
- (67) a. *\*Què l'has ficat?*
- b. *\*Què anirem demà?*

La impossibilitat de prescindir del sintagma final també diferencia les interrogatives escindides (70-71) i les interrogatives confirmatòries encapçalades per un sintagma interrogatiu capaç d'expressar el contingut semàntic i la funció sintàctica (68-69). En aquesta mena d'interrogatives la continuació que orienta la resposta de l'oient és prescindible. Els exemples següents mostren el contrast entre els dos tipus d'interrogatives:

- (68) a. *Com vindràs? En cotxe?*
- b. *On anirem demà? A la platja?*
- c. *De què parlarà? De política?*
- (69) a. *Com vindràs?*
- b. *On anirem demà?*
- c. *De què parlarà?*
- (70) a. *Què vindràs, en cotxe?*
- b. *Què anirem demà, a la platja?*
- c. *Què parlarà, de política?*
- (71) a. *\*Què vindràs?*
- b. *\*Què anirem demà?*
- c. *\*Què parlarà?*

Si eliminem la pregunta final de les construccions de (68), perdem l'element que facilita la resposta (*sí/no*) per part de l'oient i l'enunciat es converteix en una oració interrogativa parcial, però continua estant ben formada. Pel contrari, la desaparició dels constituents dislocats de (70), que categorialment i semànticament són idèntics a la part final de (68), en provoca irremeiablement la agramaticalitat. La raó per a aquesta diferència es troba en el fet que els elements interrogatius inicials de (69) contenen tota la informació sintàctica i semàntica necessària per satisfer els requisits argumentals del verb a (69b,c) i per interpretar un adjunt de manera a (69a). La partícula *què* no aporta aquesta informació i per això és impossible interpretar un adjunt de manera a (71a), el complement locatiu regit pel verb *anar* a (71b) o el complement de règim encapçalat per la preposició *de* del verb *parlar* a (71c). L'element necessari per recuperar tota aquesta informació en cada una de les interrogatives de (70) és el sintagma que apareix al final.

Finalment, en les oracions dislocades, el constituent dislocat es pot trobar tant al començament de l'enunciat (dislocació a l'esquerra) com al final (dislocació a la dreta). En canvi, en les oracions interrogatives que examinem, el constituent escindit ha d'aparèixer forçosament en el marge dret de l'oració. La agramaticalitat dels exemples de (73) mostra que no és possible trobar-lo desplaçat a l'esquerra. El contrast amb els sintagmes dislocats de (74) és clar:

- (72) a. Què ho ha fet, *en Carles*?  
 b. Què vindràs, *dilluns*?  
 (73) a. \**En Carles*, què ho ha fet?  
 b. \**Dilluns*, què vindr?  
 (74) a. *A la platja*, enguany no hi hem anat pas  
 b. Enguany no hi hem anat pas, *a la platja*

Resumint, les oracions interrogatives confirmatòries escindides es diferencien de les oracions amb dislocació en tres aspectes: (i) no hi pot haver un pronom de represa, (ii) no és possible prescindir del sintagma dislocat (això, a més, és una diferència important respecte a les interrogatives parcials amb continuació orientada a una resposta *sí/no*), i (iii) el sintagma desplaçat no pot aparèixer a l'esquerra. Els dos primers punts posen de manifest que el sintagma desplaçat és el constituent que satisfà directament els requisits sintàctics i semàntics del predicat. L'interrogatiu *què* que

introdueix l'oració no aporta cap mena d'informació en aquest sentit, però també resulta imprescindible, com indica la agramaticalitat dels enunciats següents:

- (75) a. \*Vindràs, en cotxe? [cf. Què vindràs, en cotxe?]  
b. \*Anirem demà, a la platja? [cf. Què anirem demà, a la platja?]  
c. \*Parlarà, de política? [cf. Què parlarà, de política?]

En aquestes construccions la partícula *què* no s'associa a cap valor semàntic concret, i s'ha de veure, més aviat, com l'element responsable del caràcter de pregunta orientada cap a un constituent. Aquesta peça lèxica té trets interrogatius (formalment és idèntica al pronom interrogatiu *què*) i és l'únic element que reflecteix sintàcticament que l'enunciat és interrogatiu (fonològicament, ho expressa l'entonació) i que la interrogació es focalitza sobre un constituent. Per això, aquest *què* és un component fonamental de les interrogatives amb escissió i, en aquest aspecte, és diferent del *que* que introdueix les interrogatives totals en català (com *Que vindràs en cotxe demà?*). Les interrogatives totals es poden interpretar com a tals independentment de la presència de *que* (*Vindràs en cotxe demà?*): les diferències d'entonació (i, quan és el cas, també la posició del subjecte) són suficients per fixar la interpretació interrogativa. De la mateixa manera que a les interrogatives parcials tenim una entonació particular i un pronom interrogatiu (en el constituent sobre el qual es focalitza la pregunta) i cap dels dos no és prescindible, a les escindides la partícula *què* és tan necessària com l'entonació.

### 3.7. Els constituents dislocats en les interrogatives escindides

En l'apartat anterior hem comprovat que les oracions interrogatives confirmatòries amb constituent escindit no són analitzables com a casos de dislocació i que, per poder ser ben formades, aquestes interrogatives necessiten que el constituent sobre el qual recau la interrogació aparegui al final, no al principi. No obstant això, la posició que ocupa aquest constituent no ha de ser obligatòriament la posició final de tot l'enunciat. Com reflecteixen els exemples següents, en aquestes oracions s'hi poden trobar, a més, constituents dislocats, tant a la dreta com a l'esquerra:

- (76) a. *Això*, què ho donaràs, a l'Elena?  
b. Què ho donaràs, a l'Elena? *això*  
c. *En Pere*, què ho donarà, a l'Elena? *això*

A (76) el constituent sobre el qual es projecta la interrogació és l'objecte indirecte *a l'Elena* i els elements dislocats *això* a (76a,b) i *això* i *en Pere* a (76c) apareixen tant a l'inici com al final de l'enunciat. També és possible que el constituent dislocat precedeixi el sintagma que tanca la interrogativa:

- (77) a. Què ho donaràs, *això*, a l'Elena?  
 b. Què ho has deixat, *això*, per demà?  
 c. Què te'l pagarà, *el cafè*, la Míriam?

Els objectes directes *això* (77a,b) i *el cafè* de (77c) s'han d'analitzar com a dislocats a la dreta, ja que estan reduplicats per un pronom feble i hi ha una pausa que els separa del verb, però en tots tres casos apareixen davant del sintagma que focalitza la interrogació, que és l'objecte indirecte a (77a), el complement temporal a (77b) i el subjecte a (77c). El fet que els sintagmes dislocats a la dreta puguin precedir o seguir el constituent escindit planteja la disjuntiva de determinar si en aquestes construccions hi ha dues posicions sintàctiques diferents disponibles per a la dislocació a la dreta o bé si, al contrari, tots els constituents que apareixen al marge dret de l'oració ocupen el mateix tipus de posició. Les importants diferències sintàctiques (caràcter optatiu i connexió amb un pronom feble en un cas, però no en l'altre), semàntiques (interpretació com a informació coneguda o com a focus de la interrogació) i fonològiques (l'entonació interrogativa és impossible amb els dislocats) existents entre aquests elements suggereixen que s'ha de tractar de posicions diferents. Tindríem, per tant, una posició específica per al constituent interrogat, que cal vincular d'alguna manera amb l'interrogatiu *què*, i dues posicions disponibles per als sintagmes dislocats des de les quals és factible la connexió amb un pronom de represa (vg. Villaba 2000).

La posició específica per al sintagma escindit, que rep l'entonació interrogativa, és sintàcticament diferent de la de la dislocació. Una de les característiques de la dislocació és que permet que coapareguin un darrere de l'altre i en diferent ordre, diversos sintagmes dislocats, com a (78). Això mateix no és factible amb les oracions interrogatives escindides, com mostra la agramaticalitat dels exemples de (79):

- (78) a. Ja els hi ficaré més tard, *els llibres, al calaix*  
 b. *Al calaix, els llibres*, ja els hi ficaré més tard  
 (79) a. \*Què vindrà, *demà en Joan*?



- b. \*Què ho donarà, *a l'Elena en Joan?*
- c. \*Què vindrà, *en tren demà?*
- d. \*Què donaràs, *a en Pere els llibres?*

Els enunciats de (79) són impossibles en la interpretació en què els dos sintagmes que apareixen després de la pausa són el focus de la interrogació. La impossibilitat de tenir dos constituents focalitzats és, doncs, un altre argument a favor de la idea que la posició d'aquests sintagmes no és la mateixa de la dislocació, on no hi ha problemes per tenir més d'un constituent.<sup>10</sup>

### 3.8. Els constituents de les interrogatives escindides: pressuposició i focus

Les oracions interrogatives confirmatòries amb un constituent escindit es caracteritzen per ser, habitualment, enunciats curts que, des del punt de vista informatiu, s'organitzen en dues parts: la part inicial, que conté la informació que el parlant dona per coneguda (pressuposició), i la part final, que es limita al constituent del qual es demana la confirmació (focus). Cada part té la seva pròpia entonació i està separada de l'altra mitjançant un tall suau:

- (80) a. Què tornaràs, en tren?
- b. Què vivies, a Barcelona?
- c. Què ho has fet, amb el ganivet nou?

La partició queda ben exemplificada a (80), on la partícula *què* i el verb (amb els auxiliars i els clítics corresponents) formen la part de pressuposició, i el sintagma preposicional final és el focus. Les construccions de (80) contenen només la informació mínima exigida pel predicat i deixen com a sobreentesa qualsevol altre informació

---

10. Lorenzo (1994) dona com a bones les següents construccions de l'espanyol, on sembla que hi ha dos constituents en la posició interrogativa final:

- (i) a. ¿Qué llegó, *Juan en bicicleta?*
- b. ¿Qué llegó, *a Oviedo en bicicleta?*
- c. ? ¿Qué llegó, *Juan a Oviedo?*
- d. ? ¿Qué llegó, a Oviedo *Juan en bicicleta?*
- e. ¿Qué comió Juan, *paella en el desayuno?*

rellevant en l'acte comunicatiu i que es pot deduir a partir del context. Es tracta, per tant, d'exemples que, des d'aquest punt de vista, contrasten amb els següents:

- (81) a. ??Què tornaràs *un cop hagi acabat el concert*, en tren?  
b. ??Què vivies *quan eres petit*, a Barcelona?  
c. ??Què has tallat *la carn que va portar ahir la mare*, amb el ganivet nou?

El grau d'estranyesa d'aquestes construccions no s'ha d'interpretar com una restricció contra l'aparició d'arguments o d'adjunts en la part pressuposicional de la interrogativa, sinó que s'ha de relacionar simplement amb la preferència per enunciats breus. Si substituïm els constituents en cursiva de (81) per un adverbi, un sintagma preposicional simple o un pronom feble que puguin rebre la mateixa interpretació, els problemes d'acceptabilitat desapareixen:

- (82) a. Què tornaràs *després*, en tren?  
b. Què vivies *de petit*, a Barcelona?  
c. Què *l'*has tallada, amb el ganivet nou?

Finalment, cal assenyalar que la realització explícita dels complements i dels adjunts només presenta dificultats dins dels límits de l'oració. Si aquests constituents estan dislocats i, per tant, ocupen posicions perifèriques, no hi ha cap problema amb la llargada dels sintagmes:

- (83) a. Què tornaràs, *un cop acabat el concert*, en tren?  
b. Què vivies, a Barcelona? *quan eres petit*  
c. *La carn que va portar ahir la mare*, què l'has tallada, amb el ganivet nou?

### 3.9. Restriccions de definitud

L'anàlisi dels complements i adjunts que es troben dins d'aquestes interrogatives posa de manifest una restricció que afecta la definitud dels sintagmes, que singularitza les interrogatives amb escissió enfront d'altres oracions interrogatives i que ens

proporciona una via d'explicació per a alguns dels contrastos dels apartats anteriors. Les expressions nominals que apareixen en la part inicial de la interrogativa han de ser interpretades necessàriament com a definides. En els exemples de (84) l'argument intern del verb està realitzat mitjançant un clític d'acusatiu o el clític locatiu *hi*. En tots tres casos l'argument s'interpreta com a definit, com confirma la relació amb el sintagma explícit entre parèntesis (que podria aparèixer dislocat en la mateixa posició):

- (84) a. Què te'l pagarà, la Míriam? (*el cafè*)  
b. Què l'ha regalat, a la Raquel? (*el cotxe*)  
c. Què *hi* aniràs, demà? (*a la platja*)

Si eliminem el clític i incorporem el sintagma definit a l'oració, el resultat presenta un cert grau de desviament, però si en lloc de ser definit el mateix sintagma és indefinit les seqüències són completament agramaticals. La comparació entre (85) i (86) reflecteix aquest contrast:

- (85) a. ??Què et pagarà *el cafè*, la Míriam?  
b. ??Què ha regalat *el cotxe*, a la Raquel?  
c. ?Què aniràs *al concert*, demà?
- (86) a. \*Què et pagarà *un cafè*, la Míriam?  
b. \*Què ha regalat *un cotxe*, a la Raquel?  
c. \*Què aniràs *a un concert*, demà?

La diferència de gramaticalitat es deu al caràcter definit o indefinit dels sintagmes nominals. D'una banda, la diferència entre les construccions amb sintagma definit i indefinit es fa més evident si els sintagmes estan dislocats (el contrast es manté en les altres posicions per a la dislocació):<sup>11</sup>

11. El fet que els sintagmes indefinits no acostumin a ser substituïts pel clític d'objecte directe *el-els-la-les* (\**l'he vist, un estudiant* vs. *l'he vist, l'estudiant*) no és el factor determinant per a la agramaticalitat de (88). Hi ha configuracions sintàctiques en qu un objecte directe indefinit pot ser reprès per aquest clític:

- (i) a. Home, ja te'l pagarà, *un cafè*, la Míriam (no és pas tan rata)  
b. *Un cafè*, la Míriam encara te'l pagaria (per no pas un sopar)

En aquests casos les interrogatives confirmatòries amb escissió continuen quedant excloses, però no altres interrogatives:

- (87) a. Què te'l pagarà, *el cafè*, la Míriam?  
 b. Què l'ha regalat, *el cotxe*, a la Raquel?  
 c. Què hi aniràs, *al concert*, demà?
- (88) a. \*Què te'l pagarà, *un cafè*, la Míriam?  
 b. \*Què l'ha regalat, *un cotxe*, a la Raquel?  
 c. \*Què hi aniràs, *a un concert*, demà?

Els contrastos següents, amb un argument locatiu, també s'expliquen a partir de la interpretació definida o no dels sintagmes implicats:

- (89) a. Què hi vas, *a la "uni" i a la feina*, en tren?  
 b. Què hi vas, *cap a casa*, en tren?  
 c. Què hi vas, *als llocs*, en tren?
- (90) a. \*Què hi vas, *a diversos llocs*, en tren?  
 b. \*Què hi vas, *cap a una casa*, en tren?  
 c. \*Què hi vas, *a qualsevol lloc*, en tren?

La presència de sintagmes clarament indefinits com els que hi ha a (90) provoca sistemàticament la agramaticalitat dels enunciats. En canvi, si els sintagmes són definits, tot i que no refereixin una entitat concreta, com a (89c), o si s'interpreten com a tals tot i no ser-ho formalment, com és el cas de *casa* a (89b), les construccions resulten ben formades.

D'altra banda, si l'argument del verb és realitzat mitjançant el clíctic partitiu *en*, que no pronominalitza sintagmes nominals definits, la mala formació de les seqüències també és inevitable, independentment de la posició que ocupi el sintagma amb què es relaciona el clíctic.

- (ii) a. \*Què te'l pagarà, *un cafè*, la Míriam?  
 b. \*Un *cafè*, què te'l pagaria, la Míriam?
- (iii) a. Qui te'l pagarà, *un cafè*? La Míriam?  
 b. Un *cafè*, qui me'l pagaria?

El mateix succeeix si l'indefinit es troba en un sintagma que fa una altra funció sintàctica, com a (88c) i pronominalitza amb un altre clíctic:

- (iv) a. *A un concert dels AC/DC*, hi vaig sense rumiar-m'ho  
 b. \*Què hi aniràs, *a un concert dels AC/DC*, sense rumiar-t'ho?  
 c. Com hi aniries, *a un concert dels AC/DC*? Sense rumiar-t'ho?  
 d. *A un concert dels AC/DC*, com hi aniries?

- (91) a. \*Què n'arribaran, demà? (de turistes)  
b. \*Què ens *en* portarà, de cafès, en Rafel?  
c. \*Què ens *en* portarà, en Rafel? (de cafès)

A (91) els sintagmes nominals sense determinant que fan de subjecte (91a) i d'objecte directe (91b,c) no poden ser represos pel clític *en* en la primera part de la interrogativa. Si el sintagma nominal és definit, el pronom de represa és *els*, quan es tracta de l'objecte directe (92b,c) o b no hi cap pronom quan l'argument fa de subjecte (92a). El resultat sempre és gramatical:<sup>12</sup>

- (92) a. Què arribaran, demà? (*els turistes*)  
b. Què ens *els* portarà, *els cafès*, en Rafel?  
c. Què ens *els* portarà, en Rafel? (*els cafès*)

Finalment, cal remarcar que la necessitat que les expressions nominals siguin definides no afecta el constituent escindit. Com mostren els exemples següents, els sintagmes en aquesta posició poden ser definits o no:

- (93) a. Què l'ha portat,—*el teu germà*?  
b. Què l'ha comprat, el cotxe, *un guiri*?  
c. Què els han comprat, aquests terrenys, *inversors alemanys*?

La restricció contra la presència de sintagmes indefinits diferencia clarament les interrogatives confirmatòries amb constituent escindit de la resta d'interrogatives. Les interrogatives totals, introduïdes per *que* (94) o no (95), les parcials (96) i les confirmatòries, totals (97) o construïdes amb un sintagma interrogatiu (98) admeten sense cap problema arguments i adjunts indefinits:

- (94) a. Que em pagaries *un cafè*?  
b. Que li has regalat *un cotxe* a la Raquel?  
c. Que aniràs a *un concert* demà?  
(95) a. Em pagaries *un cafè*?

12. Per tant, el subjecte buit d'aquestes interrogatives sempre s'interpreta com a definit:  
(i) Qu arribaran Ø, dem? (Ø = elles/la Marta i l'Eva/els turistes/\*uns turistes/\*turistes)

- b. Li has regalat *un cotxe* a la Raquel?
- c. Aniràs *a un concert* demà?
- (96) a. Quan aniràs *a un concert*?
- b. A qui ha regalat *un cotxe*?
- c. Qui me'l pagaria, *un cafè*?
- (97) a. Oi que em pagaràs *un cafè*?
- b. Eh que ha portat *un cotxe nou*?
- (98) a. Quan aniràs *a un concert*? Demà?
- b. A qui ha regalat *un cotxe*? A la Raquel?
- c. Qui et pagarà *un cafè*? La Míriam?

Resumint, les oracions interrogatives confirmatòries amb escissió imposen una forta restricció de definitud sobre les expressions nominals que hi apareixen en el sentit que cal que siguin interpretades com a definides. L'únic constituent que pot ser definit o indefinit indistintament és el sintagma sobre el qual recau la focalització i que tanca l'entonació interrogativa. Aquest comportament s'explica si considerem, com a l'apartat anterior, que la part inicial de l'oració s'ha d'interpretar com a pressuposició (la informació coneguda que computa el parlant) i que només la part final, la del constituent escindit, correspon al focus (la informació que es vol confirmar en aquests enunciats). Les expressions indefinides introdueixen referents nous en el discurs que s'interpreten fàcilment com a focus. Per això, no són adequades en la part inicial, la de la pressuposició, però sí en la final, la del focus.

Des d'aquesta perspectiva, encara ens cal explicar el desviament d'exemples en què hi ha un sintagma nominal definit no dislocat en la part pressuposicional. És a dir, la diferència entre els exemples anteriors de (85) i els de (87), que repetim en un sol parell a continuació:

- (99) a. ??Què et pagarà *el cafè*, la Míriam?
- b. Què te'l pagarà, *el cafè*, la Míriam?

El desviament de (99a) és sorprenent si tenim en compte que les expressions definides tendeixen a ser informació coneguda i, per tant, són plenament compatibles amb la part pressuposicional de la interrogativa. Hi ha, però, una diferència important entre els sintagmes definits que depèn crucialment de la posició i de la configuració

sintàctica en què apareixen. Tot i la tendència a ser informació coneguda, en determinats contextos un sintagma nominal definit pot ser focus i admetre una continuació contrastiva, com a (100a). Però si es troba en una posició dislocada i duplicat per un clític, com a (100b), aquesta interpretació és impossible:

- (100) a. La Míriam et pagarà *el cafè, no el sopar*  
b. \*La Míriam te'l pagarà, *el cafè, no el sopar*

D'acord amb això, la preferència pel segon enunciat de (99) se seguiria del fet que només la configuració amb dislocació de (100b) bloqueja inequívocament la interpretació del sintagma definit com a focus i facilita que s'interpreti com a part de la pressuposició. La configuració sintàctica sense dislocació (100a) no és tan transparent en aquest sentit i per això resulta preferible la versió en què l'objecte directe és identificat de manera no ambigua com a informació coneguda.

La distribució de la informació en les dues parts de l'oració tal com la proposem, explica també la preferència per enunciats breus. En realitat, no hi ha, definitud a banda, cap restricció sintàctica ni semàntica que eviti l'aparició de diversos constituents a la primera part de l'oració (com ho corrobora el fet que s'hi puguin trobar elements dislocats, fins i tot d'un pes considerable: *Què l'has tallada, la carn que va portar ahir la mare, amb el ganivet?*), però en una interrogativa que busca la confirmació d'un element en particular es tendeix a prescindir de les parts de l'oració que es donen per pressuposades i que es poden sobreentendre sense dificultats.

#### 4. PROPOSTA D'ANÀLISI

Des de Rizzi (1997), han proliferat els estudis que proposen una complexitat, cada vegada més àmplia, del node SC, l'anomenada perifèria esquerra de l'oració. Actualment, aquest domini funcional es divideix en diferents projeccions, que contenen, entre d'altres, els elements interrogatius i els sintagmes tematitzats. L'estructura proposada per aquest autor és, de manera essencial, la següent:

- (101) SForça – STòpic – SFocus – SFin

A partir d'aquesta estructura, proposem incorporar la projecció Sintagma Rerefons (*Ground Phrase*) entre Sintagma Força (*Force Phrase*) i Sintagma Tòpic (*Topic Phrase*). El Sintagma Rerefons (vg. Polletto, Munaro i Pollock 2000, i Munaro i Pollock 2006), acull els constituents que integren la informació coneguda a les oracions interrogatives, és a dir, el coneixement compartit que tenen els interlocutors quan es formula una interrogació. En general, aquesta projecció acolliria el Sintagma Flexió un cop el sintagma escindit ja s'ha traslladat a SFocus. L'estructura resultant és la següent:

(102) SForça – SRerefons – STòpic – SFocus – SFin – SFlex

L'anàlisi que plantegem parteix de dues idees fonamentals. D'una banda, com s'ha pogut comprovar en els apartats anteriors, l'element interrogatiu *què* més el sintagma flexiu s'interpreten com a informació coneguda, i el sintagma escindit, sobre el qual s'interroga, representa la informació que es vol confirmar. D'acord amb això, proposem que aquest constituent rebí una interpretació focal, la que s'associa als elements *Qu-* de les interrogatives parcials, que provoqui el seu trasllat a SFocus. Pel que fa a la seqüència encapçalada per *què*, que s'interpreta com a informació coneguda, es traslladaria a SRerefons, com a resultat d'un desplaçament del SFlex restant. L'anàlisi d'una interrogativa com *Què anirem, al cine?* seria:

(103) [<sub>S<sub>Rer</sub></sub> [<sub>S<sub>Flex</sub></sub> *què anirem* t<sub>i</sub> ]<sub>j</sub> Rer<sup>0</sup> e [<sub>S<sub>Foc</sub></sub> [<sub>S<sub>P</sub></sub> *al cine*]<sub>i</sub> Foc<sup>0</sup> É t<sub>j</sub> ] ] ]

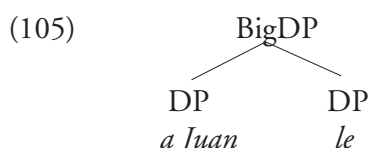
Primer, el SP *al cine*, generat dins del SV, i, per tant, de SFlex, es trasllada a especificador de SFocus, on s'interpreta com a focus de la interrogació. Posteriorment, el SFlex es trasllada a la projecció SRerefons, on s'interpreta com la part d'informació compartida de la interrogativa.

D'altra banda, com reflecteix la representació de (103), no postulem que l'interrogatiu *què* de les interrogatives escindides es traslladi a cap projecció per comprovar els seus trets *Qu-*, com succeeix a les oracions interrogatives parcials. Això no vol dir que no existeixi cap mena de connexió entre aquest element i el sintagma interpretat com a focus de la interrogació. Ben al contrari, considerarem que hi ha una vinculació molt estreta entre la partícula interrogativa i el sintagma desplaçat a Focus. La mala formació de (104b,c) demostra que tots dos elements són necessaris:



- (104) a. *Què vindràs, en tren?*  
b. \**Què vindràs?*  
c. \**Vindràs, en tren?*

El caràcter obligatori i la imbricació entre els dos elements es pot explicar si considerem que originalment tots dos formen part del mateix constituent sintàctic complex.<sup>13</sup> La idea de què partim s'inspira en l'anàlisi de les configuracions de doblament entre DP i pronom clític de Torrego (1992). Aquesta autora considera que el SD i el clític pertanyen a una mateixa projecció, que anomena BigDP:



En aquesta mateixa línia, proposem que en les oracions interrogatives escindides hi ha una estructura complexa que anomenarem SXGros i que conté la partícula *què* i el sintagma que apareixerà escindit a la dreta de l'oració. Ho podem representar gràficament així (SX cobreix les diverses especificacions categorials possibles SD, SP, SC, etc.):



En les oracions interrogatives que analitzem, el SXGros s'escindeix en dues parts: la part que conté el sintagma amb el contingut lèxic (*al cine, demà, en Joan, etc.*) es traslladarà a l'especificador de SFocus, on comprovarà els trets que permeten que s'interpreti sintàcticament i semànticament com el constituent sobre el qual recau la

13. Camacho (2002) dóna la possibilitat que l'element *Qu-* i el sintagma amb el qual s'associa formin part d'una clàusula reduïda, però ell mateix suggereix que aquesta hipòtesi comporta el problema d'haver d'assumir l'existència de clàusules reduïdes nominals que no es troben en cap altra configuració sintàctica de l'espanyol.

interrogació; i la part que consta només de la partícula interrogativa *què* es traslladarà a una posició dins del sintagma verbal o bé cliticitzarà.<sup>14</sup>

La configuració sintàctica complexa que proposem no està gaire allunyada d'una idea que es remunta a Katz i Postal (1964) i que reapareix en diversos treballs posteriors (Kayne 2005 entre d'altres). Segons aquests autors, els elements interrogatius com *qui*, *què*, *on*, etc. s'han d'analitzar com a *Qu-*+ [persona, cosa, lloc, etc.]. Des d'aquest punt de vista, les oracions interrogatives que ens ocupen contenen una representació escindida de les característiques morfològiques i semàntiques inherents als elements interrogatius: l'element *Qu-*, realitzat com a *què*, a l'inici de la interrogativa, i el sintagma que indica el lloc, el temps, la persona, etc., al final. Ens trobem, doncs, amb un element *Qu-* marcat morfològicament com a tal, però no semànticament, i amb un sintagma, l'escindit a la dreta, que és la materialització d'una de les restriccions semàntiques possibles sobre les quals opera la interrogació. La unió de tots dos elements fa que en una interrogativa escindida una seqüència discontinua com (107a) s'interpreti com l'interrogatiu de (107b) en qualsevol interrogativa parcial:

- (107) a. [què] ... [al cine]  
 b. [on]

Com hem apuntat en els paràgrafs anteriors, hi ha la possibilitat de considerar que l'element *Qu-* d'aquest tipus d'interrogatives es comporta com un clític. El fet que aquest element sigui buit de contingut semàntic, juntament amb la impossibilitat de separar-lo del verb (o del complex format pel verb i els auxiliars i clítics pertinents) o de combinar-lo amb altres peces lèxiques, sembla donar suport a aquesta hipòtesi. El contrast entre (108) i (109) mostra que la partícula *què/qué* de les interrogatives escindides ha de ser adjacent al verb (o al SV), a diferència d'altres sintagmes interrogatius que, en determinats contextos i amb els canvis d'entonació adequats, admeten quedar-ne separats per certs parentètics:

- (108) a. Quan, *segons tu*, ho hauríem de fer?  
 b. ¿Dónde, *según Pedro*, iremos?

14. Tot i la rellevància d'aquest punt per a la nostra anàlisi, no discutirem aquí quina és la posició a la qual es trasllada l'element *Qu-*. Podem assumir, com Kayne (1990), que es tracta d'una adjunció a SFlex, o bé, com proposen altres autors (vg. Munaro i Pollock 2006), que existeix una projecció específica per acollir aquest element.

- (109) a. \**Què, segons tu*, ho hauríem de fer, demà?  
b. \**Qué, según Pedro*, iremos, al cine?

La incompatibilitat amb la negació també es pot interpretar com un cas d'intervenció d'un element entre aquesta partícula i el verb:

- (110) a. Per *què no* ho has fet?  
b. \**Què no* ho has fet, perquè no has volgut?

A més, en les oracions escindides, la partícula interrogativa, en català, no pot ser precedida per cap preposició i, en espanyol, no pot combinar-se amb un nom. En canvi, sí que és possible en les interrogatives parcials:

- (111) a. *Què* ho has fet, amb les mans?  
b. \**Amb què* ho has fet, (amb) les mans?  
c. *Amb què* ho has fet? (Amb les mans?)  
(112) a. ¿*Qué* comprarás, novelas policíacas?  
b. \*¿*Qué novelas* comprarás, policíacas?  
c. ¿*Qué novelas* comprarás? (¿Policíacas?)

Les seqüències complexes *amb què* i *qué novelas* de les interrogatives parcials suggereixen que l'interrogatiu és una projecció sintagmàtica (el terme de la preposició) o bé hi està inclòs (el sintagma determinant que fa d'objecte directe).<sup>15</sup> La impossibilitat de tenir les mateixes construccions en les escindides es pot interpretar com a indicatiu que en aquests casos *qué/què* no té caràcter sintagmàtic i és un nucli que sintàcticament es recolza en altres elements. Proposem que, com a tal clític, l'element *Qu-*s'adjunta a una posició de l'àrea del sintagma flexió. Aquesta seria la manera com aquest element podria comprovar en última instància els seus trets morfològics *Qu-* a l'especificador de SForça. A (113) reproduïm esquemàticament la derivació completa que proposem per a les interrogatives amb constituent escindit (ometem les projeccions intermèdies i el trasllat del verb al nucli Flex):

15. En espanyol la partícula *qué* pot acompanyar adverbis i adjectius en construccions exclamatives, on també encapçala un sintagma (i.e. un constituent que es desplaça sintàcticament com a projecció màxima):  
(i) a. ¡*Qué bien* (que) lo haces!  
b. ¡*Qué alto* (que) es!

(113) Què anirem, al cine?

- a.  $[_{SFlex} Flex^0 [_{SV} anirem [_{SXGros} [què] [al\ cine] ] ] ] ]$   
 b.  $[_{SFlex} què_i [_{SFlex} Flex^0 [_{SV} anirem [_{SXGros} t_i [al\ cine] ] ] ] ] ]$   
 c.  $[_{SFoc} [al\ cine]_j Foc^0 [_{SFlex} qu_i [_{SFLEX} [ anirem [_{SXGros} t_i t_j ] ] ] ] ] ] ]$   
 d.  $[_{SRer} [_{SFlex} qu_i [_{SV} anirem [_{SXGros} t_i t_j ] ] ] ]_k Rer^0 [_{SFoc} [al\ cine]_j Foc^0 t_k ] ]$   
 e.  $[_{SFor} qu_i For^0 [_{SRer} [_{SFlex} t_i [_{SV} anirem [_{SXGros} t_i t_j ] ] ] ] ]_k Rer^0 [_{SFoc} [al\ cine]_j Foc^0 t_k ] ] ]$

L'element *Qu-* es mou a una posició interna al SFlex, a causa del seu caràcter clíctic (113b). El sintagma preposicional *al cine*, que expressa el contingut locatiu propi de l'argument intern del verb *anar* es desplaça a l'especificador de SFoc(us), on comprova els trets focals (113c). Aquest trasllat és el responsable de les restriccions de localitat (vg. apartat 3.3) que equiparen les interrogatives amb escissió i les interrogatives parcials (on el sintagma interrogatiu també es trasllada al SFoc des de la seva posició original). A continuació entra en la derivació el SRer(fons), que acull la informació coneguda i provoca que el sintagma flexió restant es traslladi al seu especificador (113d). Finalment, hi ha l'addició del SFor(ça), la projecció funcional superior que defineix les propietats de tota l'oració, i l'atracció de l'element *Qu-*, situat en una posició des de la qual pot moure's a especificador de SFor (113e).

## 5. CONCLUSIÓ

En aquest treball hem estudiat les propietats gramaticals d'un tipus molt concret d'oracions interrogatives del català i de l'espanyol, les oracions interrogatives escindides, i n'hem donat una anàlisi sintàctica d'acord amb la caracterització recent de la perifèria esquerra de les estructures oracionals. En primer lloc, hem demostrat que les interrogatives amb un constituent escindit presenten propietats sintàctiques, fonològiques i pragmàtiques que les diferencien de les interrogatives totals i parcials (tinguin o no caràcter confirmatori) i que les fan mereixedores d'un tractament específic. A l'apartat 3 hem descrit les característiques eminentment sintàctiques d'aquestes construccions, que es relacionen amb factors diversos com l'ordre de constituents, la negació, la definitud, els requisits de selecció i la realització i interpretació dels elements interrogatius.

L'anàlisi que es proposa a l'apartat 4 cobreix la caracterització gramatical prèvia. Les restriccions de localitat (vg. 3.3), la posició del subjecte respecte al verb (vg. 3.5) i el fet que només hi pugui haver un sintagma escindit (vg. 3.7) són propietats que apropren les interrogatives escindides a les interrogatives parcials i que les separen de les

construccions amb dislocació. Totes tres se segueixen del trasllat a l'especificador de SFocus, que en les escindides afecta el sintagma que apareix al final i en les parcials en el sintagma interrogatiu que encapçala l'oració. Els paral·lelismes entre interrogatives amb escissió i oracions amb un constituent dislocat es redueixen a la presència d'una pausa entre l'oració i el sintagma desplaçat a la dreta (vg. 3.6). Aquesta pausa és l'expressió fonològica de la separació entre els dos tipus d'informació que hi ha en aquestes construccions (vg. 3.8) i que, sintàcticament, s'associen amb la presència del SRerefons i el trasllat de SFlex al seu especificador, i amb el trasllat d'un constituent a SFocus. La rellevància de SRerefons explica també la restricció contra els sintagmes nominals indefinits (vg. 3.9): si el constituent traslladat a aquesta projecció ha de contenir la informació pressuposada, és esperable que les expressions que introdueixen referents nous en el discurs no hi tinguin cabuda.

L'anàlisi proposada a (113) suggereix que, intuïtivament, la principal diferència entre la derivació sintàctica d'una interrogativa parcial i una interrogativa escindida és que en aquesta hi ha un trasllat addicional posterior al desplaçament a SFocus del constituent sobre el qual es focalitza la interrogació. El SRerefons és el responsable d'aquest trasllat, que té unes conseqüències evidents en l'ordre superficial de constituents, i també, en combinació amb les propietats de SForça, del caràcter confirmatiu i interrogatiu de tota l'oració. El fet de donar rellevància a la informació pressuposada i buscar només una confirmació sobre un constituent es materialitza en el trasllat sintàctic i diferencia les interrogatives amb escissió de les parcials i de les totals. La impossibilitat de subordinar una interrogativa escindida a un verb com *preguntar(-se)* (vg. 3.4) se seguiria dels valors de SForça i de SRerefons, categoria que no té el caràcter confirmatori en els altres dos tipus d'interrogatives.

Finalment, l'obligatorietat tant de la partícula *què* com del sintagma escindit a la dreta i la connexió entre tots dos se segueix del constituent complex SXGros. Aquesta projecció conté ambdós elements, satisfà els requisits de selecció del verb o de modificació del predicat, quan es tracta d'un adjunt, i és, pròpiament, el constituent que s'escindeix a la interrogativa. La incompatibilitat amb la negació (vg. 3.1) es pot relacionar amb el caràcter clíctic (des del punt de vista sintàctic) de l'element interrogatiu *què*. Aquesta partícula es trasllada cap a una posició del domini SFlex, potser la mateixa de la negació preverbal, on queda adjacent al verb.

JOAN MIQUEL CONTRERAS      FRANCESC ROCA URGELL  
*Universitat de Girona*

## REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- CAMACHO, J. (2002) «*Wh*-doubling: implications for the syntax of *Wh*-movement», *Linguistic Inquiry* 33.1, pp. 157-164.
- CINQUE, G. (1990) *Types of A' dependencies*, Cambridge, MA, MIT Press.
- ESCANDELL, M<sup>a</sup> V. (1999) «Los enunciados interrogativos. Aspectos semánticos y pragmáticos», dins BOSQUE I.; DEMONTE V. ed., *Gramàtica descriptiva de la lengua española*, Madrid, Espasa, pp. 3929-3991.
- ESPINAL, M. T. «La negación», dins SOLÀ, J. dir., *Gramàtica del català contemporani*, Barcelona, Empúries, pp. 2727-2797.
- KATZ, J.; POSTAL, P. M. (1964) *An integrated theory of linguistics descriptions*, Cambridge, MA, MIT Press.
- KAYNE, R. (1990) «Romance clitics, verb movement and PRO», *Linguistic Inquiry* 22.4, pp. 647-686.
- (2005) *A short note on where vs. place*, ms, New York University.
- LÓPEZ-CORTINA, J. (2003) «The structure of split interrogatives», dins KEMPCHINSKY, P.; PIÑEROS, C. E. ed., *Theory, practice and acquisition*, Somerville, MA, Cascadilla Press, pp. 140-155.
- LORENZO, G. (1994) «Què expletivo en preguntas dislocadas», *Archivum. Revista de la Facultad de Filología* XLIV-XLV, pp. 423-446.
- MUNARO, N.; POLLOCK J. Y. (2005) «Qu'est-ce-que (*qu*)-est-ce-que? A case study in comparative Romance interrogative syntax», dins CINQUE G.; KAYNE R. S. ed., *The Oxford handbook of comparative syntax*, Oxford, Oxford University Press, pp. 542-606.
- POLETTI, C.; MUNARO, N.; POLLOCK J. Y. (2000) *Eppur si muove! On Comparing French and Bellunese Wh-Movement*, ms. Universitat de Pàdua / Universitat de Picardie en Amiens.
- RIGAU, G.; PRIETO, P. (2005). *A typological approach to Catalan interrogative sentences headed by que*. Report de recerca GGT-05-8. Universitat Autònoma de Barcelona (<http://seneca.uab.es/ggt/Reports/GGT-05-8.pdf>).
- RIZZI, L. (1997) «The fine structure of the left periphery», dins HAEGEMAN, L. ed., *Elements of grammar*, Dordrecht, Kluwer, pp. 281-337.
- TORREGO, E. (1992) *Case and agreement structure*, ms. University of Massachusetts, Boston.

- SÁNCHEZ LÓPEZ, C. «La negación», dins BOSQUE, I. i DEMONTE, V. (eds.) (1999) *Gramática descriptiva de la lengua española*, 3 vols., pp. 2561-2634.
- URIAGEREKA, J. (1988) *On government*, tesi doctoral, University of Connecticut.
- VALLDUV, E. (1992) *The informational component*, New York, Garland.
- (2002) «L'oració com a unitat informativa», dins SOLÀ, J. dir., *Gramàtica del català contemporani*, Barcelona, Empúries, pp. 1221-1279.
- VILLALBA, X. (2000) *The syntax of sentence periphery*, tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona.